

MAGYAR KURIR

Indúlt Bétsből, Pénteken September' 19-dik napján, 1817-dik esztendőben.

L o n d o n.

Az itt kijövő kétféle, úgymint a' Ministerek' részénlévő és ezekkel ellenkező irók egész penna hadakozást folytatnak egymásközött a' Spanyol Amerikai revolúzió felett. A' kérdés, melly ennek a' kivált kevés hetektől fogva igen hevesen folyó disputálásnak tárgyává lett, az, hogy van-é jussok az idegen Hatalmasságoknak, vagy pedig hogy köteleztetnek-é ők arra, hogy a' Spanyolországtól elpártolt plántatartományoknak az anyaországhoz való visszatérítettésekben munkások legyenek. A' Ministeri részenlévő irók szünet nélkül azt vitatják, hogy ez az elpártolás a' Jakobinismusnak és a' revolúziónak munkája: melyre nézve kívánnikell azt, hogy a' Spanyol Országlószék győzedelmes lehessen és ezen tartományokat a' maga hatalma alá ismét vissza hajtassa, ámbár még most nyilvánosságosan nem erősítik is azt, hogy Nagy Britanniának is szükséges legyen magát ezen tusakodásba belé elegyíteni. Melly szövényes és sokféle bizonytalanságok alá takartatott tárgy legyen ez, mutatják elegendőképpen az olyan környülállások, mint a' milyen a' mindjárt következő tikkelyben a' fél zsóldra tétetett Anglus tiszték' állapotja is. —

Ezek nagy számmal a' hadi főtanáts-hoz folyamodván azért, hogy az Országból kiútozhassanak, ilyen váloszt kaptak az Anglus seregek' Generalissimussától Királyi Hertzeg' Yorktól: — „Minden

fél fizetésen lévő tisztnek megengedtetik, hogy három esztendeig az Országon kívül lehessenek, de tsak Európában, Napnyugoti Indiában, és Északi Amérikában, Ez a' válosz, minthogy Spanyol Amerika név szerént nem emlittetik benne, arra adott alkalmatosságot a' kérdezősködő tisztnek, hogy úgy vélekedjenek, hogy az Országlószék nékiek tsak ugyan nem tilalmazza az Amerikai Insurgensekhez való menetelt. Egy Kapitány azonközben nem elégedvén-meg a' Királyi Hertzeg' váloszával, még egy próbát tett, egyenesen azt kérte, hogy néki nyilvánosságos kifejezésekkel engedtesse meg, hogy valamelyik Amerikai insurgents armadához mehessen: de ámbár ettől sem tagadtatott-meg nyilvánosságos kifejezésekkel az ő kérése, mindazonáltal tudtára adatott, hogy York ö Királyi Hertzegsége melly nagy bámulással és kedvetlenkedéssel hallotta legyen, hogy egy Anglus tiszt ily dologra vágyódhasék, melyre nézve javasoltatik néki, hogy ha talám ezen kérését és kívánságát még egyszer megújítani akarná, gondolja jól meg, mit tselekszik.

Régen emlegetik a' Londoni levelek, melly nagyon elhatalmazott legyen egy időtől fogva az Anglusok között átaljában az a' vágyódás, hogy a' külső országokra útozzanak és hosszas időig ott tartózkodjanak. Úgy szollván seregenként utoznak által nem tsak Frantziaországba, Belgiumba, 's egyéb Európai országokba, hanem kiváltképpen Északi Amérikába is,

a' hol, kivált azólta, hogy az utak és tsatornák jó állapotra helyheztetődtek, 's az útozás' kellemetességei egyéb tekintetben is jó lábra állítottak, úgy megsokasodtak az idegen útasok, hogy egymást érik. Úgy látszik azonközben, hogy nem újság 's nem tsak mostani dolog az Anglusok között ez a' külső országokra való nagy vágyakozás. Ezt mutatja egyebek között Ersébet' Királynénak is egy rendelése, a' melly szerént Lord Burghleigh az ő Státusministere, minden Anglus Urtol, a' ki külső országok' látására menni kívánkozott, szorossan kikérdezte, hogy mitsoda ok és mi czélzás indítja arra, hogy útozni kívánkozzék. Ha látta a' Minister, hogy valakitől valami foglalatosság kívánja a' kiútozást, nem tett néki semmi akadályt: de ha azt látta, hogy tsak újságkivánás, 's idegen országai szokásoknak 's ritkaságoknak esmerése által indittatik, ekkor meg azt tudakozta - ki nagy pontossággal az útozniki kívánkozótól a' nevezett Minister, hogy azon dolgokra nézve, mellyeknek megismeréséért kikivánkozik, mitsoda mértékben esmeri a' hazáját. Ha látta, hogy ezt elegendőképpen esmeri, ekkor sem tett neki semmi akadályt: de ha ebben fogyatkozását látta, már így azt tanátsolta néki, hogy elébb tulajdon hazájában útozzék, 's azt jól megismerván, azután vegye útját külső országokra.

A' közönséges levelekben egy nevezetes lopást olvasunk. Eghamban lóval való díj - futás esvén 's a' Királyi Hertzegek is jelen lévén, a' Gloucesteri Hertzegnek ellopták a' zsebkeszkenyőjét — oly nagy volt a' nézők' sokasága.

Frantzia Ország.

A' Paireket illető rendelkezéseknek fontosabb tikkelyeik, kizsemelve ezeket foglalják magokban, azokonkívül, mellyeket a' múlt foddan említettük: A' Pairség az apáról a' fura száll - le, az első szülöttség' rendje szerént örökösen, úgy

hogy a' Pairség és Majoratus öröklés egy fön fekszenek a' familiában. Majoratusnak felállítására tsupa ingatlan jószágok kívántatnak, és a' mellyeken semmi adósság nem fekszik. A' Majoratusért való kérelmet a' fő Petsétörzönél kell beadni. A' most már meglévő Pairek is állíthatnak fel Majoratust, melyre ezennel meghivattatnak. Az új Paireknek a' fő Petsétörző adja - ki a' Pátentst, pergamenten, nagy petséttel. Ő iratja a' Pátenseket laistromba, 's ő iratja - be a' törvények Bülletinnyébe. A' Pairek rendszerént hivatalosok minden czeremoniákra, a' hol Paire ruházatban köteleztetnek megjelenni. Egy Hertzeg - Pairenek fija Marquis, egy Marquisnak fija Gróf, egy Grófnak fija Vicomt, ennek fija Báró, ennek fija Ritter. Itt az első szülött fijakrol van szó az azután következés is az előbeni sor szerént folyt. i. a' későbbi születésű fiuk, az ő idősebb bátyok' titulusa után következő titulust hnrdozzák, p. o. minthogy egy Vice - Grófnak az első szülött fija Báró, tehát a' többek mind Ritterek (Chevaliéek). Mikor a' Király jelenleszen a' Pairek' kamarájában, 's egyéb czeremoniás ülésekben, ilyenkor különös ülőhelyeik lesznek minden rangú Paireknek, p. o. a' Hertzegek egy padon, a' Grófok másan, a' Bárók ismét másan ülnek, az ő Pairré való lételek idősségével megegyező rendszerént. A' Kir. Princek' helye mindenkor az első pad. A' Pap - Pairek a' magok rangú Pairek' padjén legelölülnek. A' Majoratusi Patensért fizet a' Hertzeg: Petsétért 200; a' Referensnek 75 — a' Marquis: Petsétért 150, a' Referensnek 50 — a' Gróf: Petsétért 100, a' Referensnek 50 — a' Vicomt: Petsétért 100, a' Referensnek 50 — a' Báró: Petsétért 50, a' Referensnek 25 — Frankot.

Aug. 27-dikén egy hadi törvényszék, öt katonáknak megitélését vette munkába, a' kik azzal vádoltattak, hogy a' Ki-

rályi Princzeket megakarták ölni. Mind az ötön a' Királyi testörző seregből való emberek voltak. A' neveik *Desbans*, *Chayaus*, *Nepveu*, *Guichard*, és *Varaigne*. A' három első Furir, a' 4-dik Strázsamester, az ötödik Káplár. *Faiseau* nevű czimborások árulta volt el őket April. 28-dikán, ezeket adván-fel róllok: *Desbans*, úgymond, még most is barátja Bonaparténak, a' poharat így szokta elköszönni: *Éljen General Koin-Koin!* néki megvallotta *Desbans*, hogy ő, *Chayaus*, és *Nepveu*, megegygyeztek, hogy a' Princzeket vadászatban megöljék, 's azután Párisba bemenvén a' Királyt is megölik. Hanem minthogy a' vadászat még Septemberre vala határozatva, ezt igen hosszasan tartotta *Desbans*, és a' mustrát választotta a' Princzek' meglövésére, a' mely April. 28-dikán esett volna, ha tudtokra nem esett volna a' bünösöknek, hogy a' mustrán csak Monsieur leszen jelen, a' fiai nem; mi haszna lenne, így szollott az egygyik, ha Monsieur meghalna is, ha a' fiai, *Angouleme* és *Berry* Hertzegek, életben maradnának. A' *Faiseau*' jelentésére a' *Desbans* társai azonnal elfogattattak, [ő pedig még időt nyert arra, hogy a' *Celeriferben* (postaszekérben: egy helyet fogadjon, oly végre hogy elszökjék, minekutánna elébb *Faiseaun*, magáért és tzimborás társaiért boszszút állott volna, melyre nézve *Tamás* nevű puskatsinálóhoz menvén attól egy pistolyt akart venni, de a' mellyet ez néki adni nem akarván: így kiáltott-fel: Meg kell lenni hogy adjon neki pistolyt, ha 10, 20, vagy 1000 aranyos lesz is, mert néki boszszút kell állani pajtásaiért, kiket azzal árult-be egy pajtások, hogy a' Királyt meg akarták volna löni. A' bört előtt a' lármára nagy sokaság futott össze; a' sokaság közzül Gróf *Bouille* a' börtbe bemenvén, fogságra akarta vinni *Desbanst*, de e' kardot rányván így ki-

áltott: *Ollalmazd magad' gaz ember!* — Végre tsakugyan elvitték *Desbanst* is Prófuszhoz, 's a' dolgot azolta jobban is megvizsgálván, katona pert indítottak ellenek, melynek a' lett kimenetele, hogy: *Desbans* és *Chayaus*, mint a' kikre reájok bizonyosodott, hogy a' Princzek' élete ellen törekedtek, halálra, *Nepveu* pedig, kire tsak a' sült-ki, hogy bünös társait nem árulta-el, három esztendei fogságra 's 500 Frank birságfizetésre, íteltettek. *Guichard* és *Varaigne*, mint ártatlanok, Regementjekhez vissza bortsáttattak.

A' kikérdezés közben azt is tudakozván a' Birák *Desbanstól*, hogy igaz-é, hogy ő, az utolsó hadakozásban, mikor *Moguntziánál* folytak a' dolgok (1814-ben) egy tisztjét keresztül döfvén, elszökött 's mint szökevény magát a' Kordon' szélén egy Kozáknál jelentette, de azt azomban által döfte a' lovát elvette, arra felült 's elszaladott? — Erre *Desbans* nem felelt egyebet, hanem tsak annyit, hogy nem gondolja, hogy ezen perben a' Biráknak jussok legyen ötöt a' *Moguntziai* történetekért kérdőre vonni.

Mikor a' halálos ítéletet kimondották *Desbausra*, így felelt: — „Nékem a' halál semmi; én úgy fogok kísétálni a' *Grenellei* térségre, mint a' tsatázó mezőre szoktam volt; képzelné fogom, hogy úgy vagyok kirendeltetve, mint a' kik egyenként lövöldöznek (*Tirailleur*), 's meg lö az ellenség; a' golyobis mindenütt tsak golyobis.“ —

Pau városában deportáltatásra (az országbol bizonyos helyre való viteltetésre) ítelték azon három embereket, kik ott a' múlt Májusban egy éjjel három színű zászlót süggesztettek volt ki a' torony' tetejére.

A' *Monitör* írja, hogy *Soisson* városában, a' hol néhány esztendő előtt (a' Császári Országlás alatt) két Lengyeleket az a' szerentsétlenségért, hogy ott

a' *Sz. János* templomának tornya' tetejére három színű zászlót akarván tenni, a' nyaka mind kettőnek kitört, most egy *Voltizeür* katona, olyan szerentsés vala, hogy ugyan oda egy fejer zászlót Királya' tiszteletére felszúrt. Hanem minelőtte a' próbatételhez fogott volna, a' Testamentumát megírta volt.

Spanyol Ország.

A' Királyné lebetegedvén, Augustus' 21-dikén éjjelleányt szült, ki még az nap' megkereszteltetvén, *Isabella Maria* nevet kapott a' kereszttségben.

Német Ország.

Hannovera. — Ezen Királyságban a' jövő Nov. 1-ső napjától fogva személyes adófizetés állittatik-fel, melly alól még az idegenek sem vétetnek-ki. A' mérséklés leszen 8 garas, 6 garas, és 1 garas. Az Élelemtől, Behozataltól, 's a' licenziákért, 's holml vám alá vettett tárgyakért való adók, új Élelmi, Behozatali, közönséges Stempelizési, 's jövedelemtől való adózássá változnak által.

Württemberg. — Azon Constitúciónak tikkelyeivel megegyezőleg, a' melly ámbár a' Rendek' gyűlésének határozása által meg nem erőssített is, az Ország-lószék végzése által tsakugyan felállított, ilyen értelmű rendelés jött-ki a' Királytól az adóra nézve: —

„*Wilhelmus*, isten' kegyelméből Würtembergi Király. A' mi Finánczministerünk előnkbe terjesztette Státusunknak az 1817-dik esztendő Sz. György napjától fogva 1818-nak ugyan azon napjáig való adózási plánumát. Mi ezt egy különös biztosság által megfontoltatván, Titkostonánkban minden tekintetbeli vizsgálásnak alája vetettük 's végezetre fináncziónk' állapotját ahoképpest a' f. esztendőre meghatároztuk. A' Státus' költségének eddig való summája, a' melly 2,400,000

forintokra telik, meghagyatott. Ide járul szükségesképpen a' Rendek' gyűlésére fordított költség is. Országlásunknak kezdetétől fogva törvény gyanánt hordoztuk szemeink előtt, hogy egy felől alattvalóink' terheit 's az adózás' systemáját, a' hol tsak lehet mindenütt könnyebbitjük, 's költségeinket kevesítsük, más felől a' Státus' administratziójára is elegendő fundust szerezzünk, a' mi nélkül célunknak elérése lehetetlen volna. A' hadakozás alatt bebozotott adók között nem tsak azok, a' mellyek egyenesen a' háboru által okoztattak, ámbár a' hadakozás' következései még tartottak, már az én boldogúlt Atyám ö Felsége alatt, sőt még egyéb adó nemek is megszűntek, milyen vala névszerént a' töke pénztől való adó; megszűnt már tavaly az eleségtől való adó is, 's az úttsinálás' adója jóval lejjebb szállittatott; a' postapénzt is feles részben kissebbítettük. Mindjárt Országlásunk' kezdetével a' taksafizetéseknek némely részbeli kissebbítése mellett a' Stempeltaksa' terhét eltörlöttük; a' plántatarományokból való portékákért (kávéért, tzukorért, 's a' többi) fizetődő vámot kissebbre tettük. Mindenben, a' mi önnön személyes szükségünket 's háztartásunkat illeti, nagy megszorittatások tétettek: bizonyos summát határoztunk ezen célra, mellynél tovább lépni ne lehessen. A' Würtembergi népnek ösi időktől fogva a' vadászatra nézve hallatott panasza, többé nem hallatik. Még a' vadas kertek is megkevesítették. A' hadi és egyéb robottételek, mellyekre nézve a' közönségek' adói megnagyobbítottak vala, többé nem az Országon fekszenek. A' Státus' költségeiben, még a' külső országi állapot illetőkben is, megszorításokat rendeltünk. A' katonaság' számát is jóval kevesítettük, 's annak állandó, a' Státus' javával megegyező, és a' Státus polgárai szabadságát nem terhesítő inté-

zetet adtunk: de arra is gondunk volt másfelől, hogy a 'Státus' ezen embereinek 's a' számfelett való tiszteknek, kik magokat a' Státus' szolgálatjára szánták, illendő élelmek lehessen. Hasonló gondoskodást kívánnak tőlünk egyéb tisztviselőink. — *(Végezete következik).*

B é t s.

A' *Budáról* érkezett tudósítások keresves búbanattal töltötték el a' Cs. Felséges Udvar 's egész Béts városát. Ezen szomorú tudósítások szerint Magyar Ország' szeretett Palatinusának kedves élete párja *Herminé* Császári Fő Hertzegné e' hónap' 14-dikére viradó éjjel igen kínos kettős szülésnek rettenetes fájdalmai között, minekutánna elébb egy Fő Hertzegaszszonykát 's ezután egy Fő Hertzegtsetsemőt, szülést segítő bába mesterségi szerszámok által tölle elvetettek volna, az azon éjjelre következett napon délutáni kettődfél órakor, meghalozott. — A' Fő Hertzegaszszony lebetegülése véletlenül esett annyiban, hogy még Oktoberben várták. Palatinus ő Fő Hertzegsége nem volt jelen a' szomorú eseten, minthogy bizonyos dolgaira nézve, és azért is, hogy kedves felesége anyának az *Anhalt-Bernburg-Schauenburgi* Hertzegaszszonynak, a' ki leánya' lebetegülésére nézve éppen útban volt, eleibe menni akart, 's kedves leánya' karjai közzé Budára kíséni akarta, a' hónap 12-dikén útját *Nagy Szombathba* vette vala. De másként rendelte vala el az Isteni végzés! K. Orvos Doktor *Phisterer* 's Baba-Doktor *Birly* urak, és *Schlickné* Baba-aszszonyság, a' szülés' előjeleinek elközelgésével azonnalmegjelentek, 's nagy tudományok és széles tapasztalások

szerént mindent elkövettek, a' mit emberi segedelemtől várni lehet.

* * *

Gróf *Edling* *Filep* úr ő Excelentziája, a' *Leopoldina* Cs. Fő Hertzegaszszony már most a' Portugalliai Brasiliai és Algarbiai Koronaörökös Hertzegné' volt Fő Udvarimestere, e' hónap' 13-dikán délelőtti 12 órafelé, *Bétsből* *Schönbrunnba*, a' hova Koronaörökös ő Császári Fő Hertzegségéhez ebédre hivatalos vala, fedeletlen hintóban kiindulván, mint közönségesen szokott volt most is maga kotsiskodott. Azon a' helyen, hol a' Schönbrunni út a' *Burkerdorf* felé menő nagy országos úttól elválk, guttaütés miatt é vagy valamely egyéb változás miatt nem tudják, a' gyeplőt a' keziből hirtelen kiejtette, melynek hirtelenül történt leesésétől a' lovak megijedtek, az útból fére ugrottak, 's a' kotsirúdjának végét az út' szélén álló ágosok közzül egynek úgy néki tsapták, hogy ketté tört. Az ez által okoztatott zökkenés vagy visszarusugódás által, Gróf *Edling* a' kotsiból az útra kivettetett, melly közben ő a' fején néhány sebeket kapott, 's tsaknem egész érzékenység és eszmélődés nélkül fekve maradt. *Rustendorfba* egy fésütsinálóhoz bevitettvén, a' falúbéli seborvost és papot oda hívták: hanem míg az első a' sebek' bekötésével foglalatoskodott, a' leeséstől fogva valami egy fertály óra múlva, a' Gróf kimúlt a' világból. Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzegsége a' történetről tudósittatván, egy Udvari orvost legnagyobb sietséggel oda küldött: de a' ki a' szerentsétlent már meghalva találta. Innét lektikán elébb *Schönbrunba* 's estve Bétsbe hozták a' szerentsétlen öregnek meghidegült tetemét a' szállására.

S z á z forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 Sept. 16 -ik napján 308 $\frac{1}{2}$ — 17-dikén 309 — 18-dikén 309 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

E r d é l y.

Az ő Cs. Kir. Felségek' *Kolosvárra* való érkezésekről 's ottani foglalatosságaikról eddig csak darabokban írhatunk. Méltónak tartjuk tehát ezen méltóságos tárgyrol egy igen érdemes penna után e' következő folytában-való, nem rövid nem is hosszú hanem éppen illendő és betses tudósítást, egyszerre egészen ide nyomtatni: —

Kolosvárról September' 1. ső napján: —

Igen érzékeny, és örvendetes napjai valának ezen Magyar Anya Városnak Augustus' 18-dikától 27-dikéig: melly idő alatt szerentsénk volt szeretett Fejedelmünket a' Felséges Császárt, és Császárné ő Felségét, Városunknak kesken falai között üdvezleni.

Császár ő Felsége 18-án délután 5 $\frac{1}{4}$ óratájban a' Felséges Császárné valamivel későbbben szerentsésen, és kivánt egészségben érkeztek-meg; a' bejövetel alkalmatosságával az ő Felségek' szekerei előtt, és oldalaslag Fő rangú méltóságok, és Urfiak fényes magyar ruhában lovagoltak: mind a' külső Városban, mind a' Vár kapuin belől egészen a' piatzig a' Városi polgárság két sorban állott zöld ágakat tartván kezében; a' piatzon a' K. Lyceumban lévő Ifjúság sorai egészen Nagy Méltóságú Gróf *Bánffy György* Erdélyi Fő Kormányozó Úr ő Ex.ja házáig, melly a' Felséges Vendégek elfogadására fényesen fel vala ékesítve: ezen sorok a' tisztelenek és örömnök kifejezésében egymással vételkedtek; a' szivből származott szám nélkül lévő Eljen kiáltás, és harangok zugási, és a' mosarak durrogása ezen idő pontban az igaz örvendezésnek, és szivbéli érzékeny hodolásnak valóságát világosan ábrázolták. A' kapu alatt a' Tisz-

telendő Papság, a' Felséges Dicasteriumok külömbféle karjai; a' grádits végén a' Fő Kormányozó ő Excellentziája, *Rudnay Sandor* Erdélyi Püspök, *B. Kienmayer* Erdélyi Fő Komandérozó, Gróf *Haller Gábor* Erdélyi Thesaurarius, Gr. *Kemény Sámuel* Statusok Elölülőjök ő Excellentziájok; a' Felséges Királyi Gubernium és Királyi Tábla Fő rangú Tagjaival fogadták ő Felségeket. A' gráditsokon ezen innepre ékesen felpiperézett kis-asszonykák, és előkelő polgári leánykák koszorúkkal, és virágok hintéseivel áldoztak.

Ugyan ezen órában volt szerentséjek a' Kegyes Oskoláknak érzékeny áldozatyokat ő Felségeknek bemutatni; a' Felséges Császárnak ugyan deák, a' Felséges Császárnénak pedig Német Lantos Verseken, az elsőt készítette *T. Dienes Antal* úr a' szelidebb Tudományoknak második esztendőbéli Tánítója, a' másodikat *T. Kapfer László* úr az Akademikum Templomban az Isten igéjének hirdetője, mind ketten Kegyes Oskolabéli Papok.

Ő Felségek az öszve seregelt, és örvendező számtalan sokaságot az áltánról méltóztattak Felséges személyek eránt szerentséltetni, és a' tsoportos éljen kiáltásokat nyájasan megköszönni. — Estve az egész város ki volt világositva.

Más nap reggel, ugymint 19 dikben Császár ő Felsége a' Királyi Dicasteriumokat a' közelebb lévő Vármegyék Fő tisztyeit, és az ide való Tanátsot méltóztatott kegyelmesen maga eleibe botsáttani dél előtt. Császárné ő Felségének pedig a' Fő rangú Asszonyságok mutattak-bé. Délután a' Felséges Császárnénak ugyan azok, kik reggel a' Felséges Császárnak bémutatattak, melly idő alatt Felséges Urunk a' Dámákat méltóztatott kegyelmesen maga eleibe botsáttani.

Következendő nap, ugymint Sz. István Király napján az innepi pompán a Plébánia nagy Templomban az Isteni szolgálaton jelen lenni méltóztattak ő Felsőgek, a Felsőges Császár ugyan a maga nevét viselő Huszár Regementnek formaruhájában. A Szent Misét tartotta Méltóságos Rudnay Sándor Erdélyi Püspök ő Excellentziája, mellyet ő Felsőgek az e végre a Sanctuariumban diszesen elkészítetett Stallumban halgattak.

Estve az egész város kívül belől ki volt világosítva. A világosított épületek között a nézők figyelmét leginkább magokra vonták: Gróf Vas Sámuelné, Gróf Bánffi Torda útza szegeletin lévő, Gróf Csáki, Gróf Kemény, és Haller, 's Bárány Vesselényi Házak; a Királyi Convictus, és az Unitarium Collegium, mellyeken többnyire mint igen szép izlésű rajzolatok látszattak megtüzesítve. Hasonló figyelmet nyertek a Városnak minden kapui, mellyek mind annyi tűz árványt ábrázolni látszóttak.

21-dikben reggel minckutánna a Felsőges Császár a Plébániai Templomhoz ragasztatott nevezetes Archivumot, az egyesült Várbéli Oláh Templomot, és a Katholicusoknak két Ispotáljait megnézegette; az Academicum Templomot, és annak drága ritkaságait, a Sz. József Seminariumát, a Királyi Convictust, a Lyceum régi épületét, és annak Könyv Tárját, ásványokkal gazdag gyűjteményét, Könyvnyomtató műhelyét, a Csillag vizsgáló Tornyot, a Gymnasiumot, a Felsőges Királyi Guberniumnak külömbféle osztályait kegyelmesen meglátogatni és minden intézetekről figyelmetesen értekezni méltóztatott: nevezetesen ő Felsőge figyelmetességét felserkentette a mostan újra építetni kezdett Királyi Lyceum, melly épületnek rajzolatját a K. Aedilis Directiótól elő mutattatni, és azt megvizsgálás után helybe bagyni; a Sz. József Seminariumában az Ifjúság számára süt-

tetett czípókból egyet megkóstolni, és ezt jó ízűn készült kenyérnek találni méltóztatott. A Királyi Convictus ajtajában a Kegyes Oskolabeli Atyáknak mostani Rectora, és a Convictusnak Regense Tisztelendő Gúl János úr rövid, de a tiszteletet és hódolást szivből kifejezett beszéddel; az itt benn nevedő Nemessebb Ifjúság részéről pedig M. gos B. Kemény Ignátz Kolos Vármegye Fő Ispánnyanak és a Királyi Lyceum Fő Directorának fia, egy igen fontosan készült, és szépen elő adott beszédtskével köszöntötte a Felsőges Vendéget; mellyeket ő Felsőge kegyelmesen elfogadni, és a Nevendéknek nevérol, és Oskolájáról bizonyossá tétetni kívánt.

22-dikben a Felsőges Császár, és Apostoli Király a Fő Kormányshék Tanácsában Magyar Köntösben elől ülni méltóztatott, és következő napon a Kir. Lyceumnak azon szakaszait, mellyek az építés miatt a hajdani Apátzák Óvári Klastromában szorítottak, meglátogatta, és itten is hasonlóképpen minden tárgyakról kegyesen tudakozni méltóztatott. Végre külömbféle napokban más minden nevezetesebb Királyi, Religio, és polgári intézeteket kegyelmesen meglátogatni méltóztatott. Ugyan maga látogatásával szorentséltette mind azokat Felsőges Aszszonyunk is; és minden intézetekről igen gondosan kérdezősködött; de leginkább meghatotta ő Felsőgeének kegyes szivét a szegényeknek gyámoltalan állapotja, kik Hazánknak az éhség miatt való szenvedésében igen nagy számmal gyültek Városunkba: ezeknek ő Felsőge a Császárné rukázatol, és napjában 50 font tehén húst adadni parantsolt, mellyet azonnal kész pénzel kifizetett.

Utollyára minckutánna Császár ő Felsőge amaz ékes magyar köntösben megjelent Fő rangú Aszszonyságokat még egyszer az udvarlásra botsátotta volna, ő Felsőgek 27-dikben reggel 6 órakor innen

Kolozsvárról utnak indultak Torda, és Maros Ujvár felé. Minden utozásában ő Felségek katonai őrizet nélkül, és tsupán a' Vármegyék tiszteletbéli Nemessége által késértelnek. A' katonaságnak Felséges parantsolat szerént maga kiszabott helyén, mellyben ez előtt is volt, kellett maradni. Éltesse Isten ő Felségeket, és boldogítsa kised hazánk eránt való igaz atyai törekedéssekben!!! Ő Felségektől való megválásunk bennünket igen hathatós, de egymással tusakodó indulatot gerjesztett, úgymint: az örömet, és fájdalmat; örömet, midőn szeretett Uralkodónkat, és benne kegyes Atyánka szerentsénk való tisztelni; fájdalmat, midőn olly rövid időkig lehetett városunknak legkedvesebb Fejedelmét közelebbről üdvözölni!

* * *

Már *Szebenből* is érkeztek ő Cs. K. Felségeknek szerentsés megérkezéséről szolló tudósítások. E' hónap' 6-dikán mentek-be oda; 8-dikban a' város' környékeit megszemlélni, 's azután a' Thesaurarius Tanácsába menni méltóztatott Császár ő F. ge

* * *

Károly-Fejérvárról. September 2-dik napján.

Felséges Urunknak és Aszszonyunknak Augustus 30-dikán délelőtt lett szerentsés, és boldogító megérkezésével mi is szerentséltettünk. A' fényes késérő sereg, a' népnek csoportozásai, a' mindegyekből kitettző öröm' nyilvános jelei, a' harangok zugásai közt, a' Püspöki kastélyba bekésértettek ő Felségek, a' holott is a' Papi, világi, és katonai Rendek jelenlétében, ő Császári Királyi Felségének valóságos belső Tanácsosa Méltóságos Rudnay, és Divék ujfalvi *Rudnai Sándor* úr ő Excellentiája, ő Felségeket különkülön ékes, és fontos beszéddel tisztelte, köszöntötte. Estvére az egész alsó

Város, és Vár megvilágosított. Másnap, úgymint Vasárnap Felséges Urunk hét, Felséges Aszszonyunk pedig tíz órakor, az öreg Templomban a' Sz. Miséken példás ájtatossággal jelen voltak. A' tíz órai Isteni szolgálatot tartotta M. gos Püspök Ur ő Excellentiája pompás, és különös diszességű tzeremoniával. Minekutánna pedig ő Felségek más fél nap alatt a' kispapok, és Tanuló Ifjuság nevelő Házaikat, Oskolákat, a' Csillagvisgáló tornyot, Könyvtárházat, Pénzverő Házat, Ispotályt, egyszóval minden intézeteket kegyesen meglátogatni méltóztatott volna, hetfőn reggel, az az September első napján innét lett elindulásokkal, édes érzésű örömünktől megfosztattattunk. Mindazonáltal a' Fő Tisztelendő Káptalannak azon különös vigasztalása fenn marandó, hogy az ő Felségek ritka kegyelmességek előtt, M. gos Püspök Ur ő Excellentiája kegyes, és bölts közbenjárása által, nagyobb tekintetre, és reménlett boldogítóbb állapotra emeltetett legyen. Így tsak igaz tehát egy régi Böltsnek ama jeles mondása, hogy a' nagyra született emberek azok, a' kik nem magoknak, hanem másoknak születnek.

Mivel pedig felyebb tsak rövid emlékezetet tevék a' városnak, és várnak megvilágosításáról, el nem mulathatom, hogy annak legalább azon részét, ő Felségek nagyobb tiszteletére, meg ne irjam, mely a' nyomtatáshoz hasonló ékeségű és gyönyörködtető rajzolatú Irásban ő Felségeknek be is mutattatott, és adott, úgy, a' mint itt következik:

Ter faustus Augustissimi Imperatoris *Francisci II.* Una cum Augustissima *Ejusdem* conjugé *Carolina Augusta* in Daciam Adventus, Solemni, dum Albam Juliam ingrederentur, Populi acclamatione celebratus, et a Clero Albensi Illuminationibus condecoratus, Die XXX. Augusti MDCCCXVII.